

Lietuvos romai

Lietuvoje gyvena apie 3000-4000 romų. Jie čia atkeliavo XV a. viduryje per Lenkiją ir Baltarusiją.

Dauguma jų priklauso trims etninėms grupėms:

- *litovska roma* (Lietuvos čigonai, nuo prieškario laikų save vadinantys *polska roma*);
- *lotficka roma* arba *lotvy* (Latvijos čigonai);
- *kotliary* (atvykę iš Moldavijos penktame XX a. dešimtmetyje)..

Romų kalba yra artima senovės indų kalbai, tačiau dabar yra daug jų kalbos dialektų ir dėl to kartais jiems sunku susikalbėti vieniems su kitais. Jie neturi savo rašto ir tik pastaruoju metu mėginama ją kurti. Be čigonų geriausiai jie kalba rusų kalba.

Dėl migracijos santykius reglamentuojančių dokumentų romams iškyla teisinių sunkumų, nes jų gyvenimas nėra sėslus. Nors buvusios Sovietų Sąjungos Aukščiausioji Taryba 1956 m. priėmė įsaką, draudžiantį klajoti ir reikalaujantį privalomai įsidarbinti ir įsiregistruoti, jie sėsliai Lietuvoje gyventi pradėjo tik 8-ajame dešimtmetyje. Vis tik ir dabar ne visi yra susitvarkę būtinus dokumentus: neįgiję Lietuvos pilietybės arba leidimo nuolat gyventi Lietuvoje. Dėl to jie negali pasinaudoti Lietuvos valstybės teikiamomis socialinėmis garantijomis.

Viena opiausių čigonams yra būsto problema. Kita svarbi problema – nedarbas. Daugelis romų nėra baigę net pradinės mokyklos. Todėl jie negali įgyti jokios profesijos. Dėl išsilavinimo stokos jie negali imtis jokio verslo, nes nesugeba susitvarkyti tam reikalingų dokumentų. Dalis jų dirba nelegaliai, įsitraukia į nusikalstamą veiklą. Sostinės čigonų tabore klesti narkotikų prekyba.

Lietuvos visuomenė yra prastai susipažinusi su romų kultūra, dažniausiai apie juos išgirstama iš žiniasklaidos, kur dominuoja pranešimai apie jų padarytus nusikaltimus.

Tautinių mažumų integravimas į Lietuvos socialinę, politinę, ekonominę gyvenimą ir kultūrą yra vienas iš svarbiausių Lietuvos valstybės politikos tikslų. Tuo tikslu yra sukurta Valstybinė romų integracijos į Lietuvos visuomenę programa, kurioje numatomos sąlygos, skatinančios integraciją Lietuvos visuomenėje ir būdai jų tautiniam savitumui išsaugoti, tolerancijai jų atžvilgiu stiprinti, abipusiam pasitikėjimui skatinti.

Mūsų šalyje romų tautybės žmonės skatinami įsitraukti į bedarbiams parengtas įsidarbinimo ir profesinio mokymo programas, tarp kurių paminėtinos šios: viešųjų darbų, profesinio mokymo, remiamų darbų ir darbo klubai. Buvo atskirai romams sukurtos profesinio mokymo programos: šaligatvių klojimas ir drabužių mazgų siuvimo. Tačiau šios programos jų nesudomino. Per 2004 m. Vilniaus darbo biržoje užsiregistravo 71 romų tautybės asmuo. Įdarbinti buvo 2.

Lietuvoje veikia 11 romų visuomeninių organizacijų, kurios pagal galimybes rūpinasi savo bendruomenės socialiniais ir kultūriniais poreikiais.